

Siyaset söyleminde elverişli bir malzeme: Yahudiler

RIFAT N. BALI

Yüzde doksan dokuzu Müslüman' Türkiye'de kıyıda köşede kalmış unut(tur)ulmuş bir yurttaşlar topluluğu vardır. Bu topluluk Yahudiler, Ermeniler, Rumlar ve Süryaniler'den oluşur, toplam sayıları yüz bini geçmez, kamuoyunun ve basın ilgisini de pek çekmez.

Ancak kendi içinde dört ayrı cemaati içeren bu topluluk muhtelif nedenlerle daima bazı kesimlerin ilgi odağı haline gelmiş ve bu da ya Türkiye'nin gündemini teşkil eden iç meseleler çerçevesinde milliyetçi (Kürt sorunu nedeniyle Ermeniler ve Süryaniler), ya Türkiye'nin dış siyaseti ve/veya meseleleri çerçevesinde (Türk - Yunan - Kıbrıs ilişkileri nedeniyle Rumlar) ya da Ortadoğu'nun siyasi meseleleri nedeniyle (İsrail - Filistin sorunu nedeniyle Yahudiler) İslami kesimin ilgi alanına girmiştir.

İsrail - Filistin meselesi nedeniyle Yahudiler daima Türkiye'deki İslami akımın ilgi odağını teşkil etmiş ve bu ilgi de kendisini, ciddi Yahudi karşıtı düşünceler içeren bir söylemle tezahür ettirmiştir. Ancak sadece günü ve hatta 'an'ı dikkate alan bir modern habercilik anlayışı çerçevesinde Türkiye'deki İslami düşünce dünyasında rastlanan Yahudi karşıtı söylemin nedenleri hakkında serinkanlı bir tahlil dahi yapılmamış, siyasal İslam'ın MSP ile değil, 1951 yılında kurulan İslam Demokrat Partisi'yle başladığı dahi dikkate alınmamış, sadece 'bugün' üzerinde durulmuş, bu yapılırken de RP'li siyasetçilerin sarf etmiş oldukları kimi zaman Yahudi, kimi zaman siyonizm karşıtı sözler bir potada eritilip günümüz Türkiye'si'nin siyaset arenasında Refah Partisi'ne 'Yahudi karşıtı' bir etiket vurmak için bereketli bir malzeme olarak kullanılmıştır.

Türkiye Yahudilerinin İslami yayınlarda ve siyasal İslam karşıtı bir siyasette 'malzeme' ve 'ham madde' teşkil etmelerinin ötesinde bir kimlikleri ve konumları vardır

Bu tür bir davranışın ilk örneğine Sincan'da tertiplenen 'Kudüs Gecesi' olayında rastlandı. Yıllardan beri düzenli bir şekilde tertip edilen 'Kudüs Gecesi' ve/veya benzeri toplantılar, geçmiş yıllarda basının değil manşetlerinde, orta sayfalarında bile yer almazken, 1997 yılında tertiplenen 'Kudüs Gecesi' birden kendini manşetlerde bulmuştur. İkinci bir örnek ise daha yakın bir tarihte görüldü. İstanbul'un fethinin 544. yıldönümü dolayısıyla düzenlenen İkinci Uluslararası Fetih Konferansı'nın açılış konuşmasını yapan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "Yahudiler artık mazlum olmaktan çıkmış zalim haline gelmişlerdir. Hıristiyanların bir zamanlar kendilerine reva gördüğü zulümleri Filistinlilere karşı uygulamaktadırlar. Bu vesileyle Yahudileri, kendi tarihleriyle hesaplaşmaya çağırıyorum" sözleri tamamen çerçevesi dışında değerlendirilerek 'Yahudiler zalimdir' başlıklı bir habere konu oldu (Yeni

Yüzyıl, 31 Mayıs 1997). Buna karşılık aynı konuşma İslami bir gazetede içeriğine uygun olarak 'Yahudiler geçmişleriyle yüzleşmeli' başlığı altında verildi (Selam, 1 Haziran 1997).

Bu şekilde, şimdiye kadar sadece İslami kesimin yoğun ilgisine mazhar olan Yahudiler, bu kez RP'nin iktidar ortağı olmasıyla da bir yerde basının RP'ye getirdiği eleştiriler için malzeme teşkil etmeye başlamıştır. Ancak bu yapılırken, İslami akımda rastlanan, temelde Türkiye'deki İslamcı düşüncenin Filistin meselesine bir 'Müslüman davası' olarak sahiplenmesinden dolayı ortaya çıkan, ağıza alınmasının ve telaffuz edilmesinin dahi tabu olduğu, antisemitizm olgusundan yola çıkılarak, RP dahil olmak üzere, kısa yoldan İslami akımın geneline antisemitik bir etiket vurdurulmak istenmektedir.

Bilinçaltımızla hesaplaşmak

Bu mantığın sonucu olarak 'Yahudiler RP'ye karşıdır' peşinyargısı ve/veya varsayımıyla DYP İstanbul Milletvekili Cefi Kamhi'nin istifasının Türk Yahudi cemaatine danışılarak yapıldığı iddia edildi ve Türkiye Yahudilerinin RP'ye karşı oldukları görünümü verildi. Bu haber daha sonra hem Cefi Kamhi ve hem de Türk Yahudi cemaati yönetimi tarafından tezip edildi (Hürriyet, 21 Mayıs 1997) ve Türkiye Yahudilerinin yayın organı da cemaat yönetiminin

'apolitik' olduğunu beyan etmek zorunda kaldı (Şalom, 28 Mayıs 1997).

Tüm bu gelişmeler Yahudilerin, sadece İslami yayınlarda ve İslami siyaset meydanında, RP'nin geçmişteki popülist söylemlerinde değil, günümüzdeki RP karşıtı kesimde de bereketli bir malzeme olarak kullanılmaya başlandığını göstermektedir.

Türkiye Yahudilerinin İslami yayınlarda ve siyasal İslam karşıtı bir siyasette 'malzeme' ve 'ham madde' teşkil etmesinin ötesinde bir kimlikleri ve konumları vardır. O da hepimizin bildiği ancak vasat kamuoyunun çoğu zaman unuttuğu veya unutmak istediği Türk yurttaşı kimliğidir. Genelde gayrimüslimlerin ve özelde Yahudilerin 'yabancı' olarak algılanmalarına ve bunun da bizzat basın tarafından yapılmasının örneklerine hep tanığız.

Bunun çok yakın tarihte rastlanan bir örneğine Türkiye Yahudilerinin basın organı olan Şalom gazetesinin yönetmenleriyle yapılan söyleşide sorulan "örgüt (yani MOSSAD) tüm Yahudilerle bağıni hiç kopartmaz. Sizin de gazete olarak bağıniız var mı" sorusunda görüldü.

Bu soruya verilen menfi cevaba rağmen söyleşiyi yapan gazetecinin "ama 'ajan olmak' kendi devleti için çalışmak 'kötü' bir şey değildir ki" şeklinde kendi görüşünde ısrar etmesi (Nuriye Akman'ın röportajı, Sabah, 18 Mayıs 1997), kendisini demokrat ve ilerici diye takdim eden RP karşıtı

kesimin, o çok eleştirdiği İslami düşüncede rastlanan peşinyargıların aynısının, kendi zihninde de mevcut olduğunun ibret verici bir örneğidir.

Tüm bu toz duman içinde yıllardan beri kendi köşelerine sıkış(tırıl)mış olan Türkiye Yahudilerinin bir RP karşıtı muhalefette bereketli ve bol bir malzeme olarak kullanılmaları hazindir. Aynı hüznün 'Yahudi'nin Türkiye'deki İslamcı akımın yakın bir geçmişe kadar sergilemiş olduğu, ancak günümüzde oldukça azalmış olan, popülist söyleminde Yahudi karşıtı bir içerikle kullanılmış olması halinde de, bir cemaatin kendisini 'apolitik' olarak ilan etmesinde de geçerlidir.

Yahudileri siyasal İslam'a yapılan muhalefette malzeme olarak kullanmadan önce kendi tarihsel geçmişimizle hesaplaşmalı, sonra 'Yahudi'yi bahane edip RP'ye yüklenmeliyiz

Bir cemaatin kendisini 'apolitik' ilan etmesinde de geçerlidir, zira gayri müslimlerin tam paylı Türk yurttaşları oldukları, başta kendileri tarafından, akıldan hiçbir zaman çıkart(tır)ılmazsa, bu yurttaşlar topluluğunun oluşturduğu cemaatin de diğer tüm Türk yurttaşları gibi kendi içinde homojen ol(m)a(ya)n, bir siyasi görüşü olmasının ve o siyasi görüşün de o an için geçerli olan siyasi iktidarın lehine olabileceği gibi aleyhinde olmasının da son derece tabii olduğunu ve gayrimüslim yurttaşların da, hoşumuza gitsin veya gitmesin, siyaset dahil olmak üzere her alanda söyleyecek sözleri olduklarını belki idrak ederiz. Ancak bireylerin takındıkları siyasi tavırları, etnik/dinsel kimliklerinden ötürü bambaşka alanlara çekmek, bambaşka anlamlar yüklemek, bunu da bir 'Yahudi cemaatinin tavrı', bir 'İslam - Yahudi zıtlığı/çatışması' gibi göstermek, bunun sonucunda da Yahudi olması nedeniyle bir milletvekilinin güven oylamalarında hazır bulunmaması veya çekimser oy kullanması, mensubu bulunduğu cemaatin de doğal bir savunma tepkisiyle kendisinin herhangi bir görüşe sahip olmadığını ilan etmesi, aynı cemaatin onlarca yıldan beri süre gelen toplumsal peşinyargılardan bunalıp kendisini, günlük yaşam dışında, her şeyden soyutlamak istemesinin hazin bir ifadesidir.

Genelde gayrimüslimlerin ve özelde Yahudilerin bu topraklarda yüzyıllardan beri kökleri olduğu, aile kabristanlarının, muhafaza edilebildiği kadarıyla, Anadolu'nun ve İstanbul'un her köşesinde yer aldığı ve bir 'yabancı', bir 'misafir', birer 'potansiyel ajan' olmayıp Türkiyeli oldukları unutulmamalıdır. Yahudileri siyasal İslam'a yapılan muhalefette malzeme olarak kullanmadan önce kendi tarihsel geçmişimize, özellikle Tek Parti döneminin gayrimüslim azınlıklara uyguladığı siyasete, bu siyasetin günümüz yaşamına taşıdığı serpintilere ve cürufa, aynı serpinti ve cüruftan İslami kesimin nasıl etkilendiğine, modern görünüşümüze rağmen bilinçaltına yerleşmiş kendi peşinyargılarımıza bakıp, önce kendi kendimizle hesaplaşmalı, ondan sonra 'Yahudi'yi bahane edip RP'ye yüklenmeliyiz.

